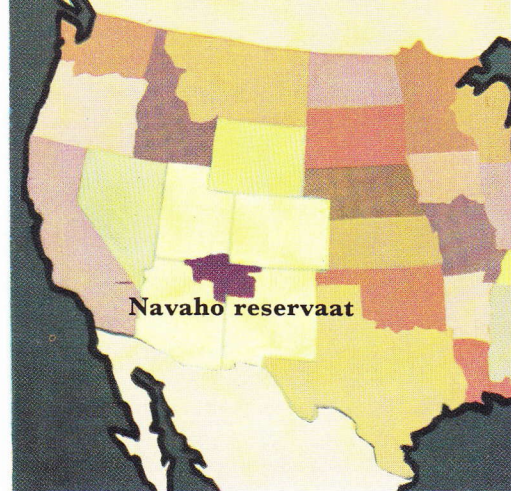

Levende musea

De Indianen uit het zuidwesten van de Verenigde Staten van Amerika behoren tot verschillende groepen, die elk hun eigen levenswijze hebben. In Nieuw-Mexico alleen zijn de ongeveer 50 000 Indianen verspreid over 4 reservaten en 19 pueblo's. Over pueblo's hadden we het in onze vorige bijdrage; reservaten zijn speciale gebieden, die door de Staat aan de Indianen werden toegewezen. In de reservaten van Arizona leven 13 verschillende Indianenstammen, waaronder de Apachen, de fiere krijgers uit de vorige eeuw, de afstammelingen van Geronimo en Cochise. De Apachen zijn heden meestal betrekkelijk welgestelde veetelers. Onder de andere Arizona-Indianen dienen vooral de Navaho's vermeld. Hun reservaat ligt in de reeds genoemde "Four Corners Country" en is het grootste van

de USA. Het eigenlijke reservaat, de enclave van de Hopi's inbegrepen, bedraagt meer dan 6 miljoen ha! Daarnaast beschikken ze nog over ongeveer een half miljoen ha pachtgronden. De Navaho's bewonen niet alleen het grootste reservaat, zij vormen tevens de talrijkste Indianenstam. Omstreeks het midden van de 18e eeuw bedroeg hun aantal vermoedelijk 4000; thans schommelt het rond de 85 000. Deze geweldige bevolkingstoename wijst erop, dat de Navaho's zich zeer gemakkelijk aan de sterk veranderde levensomstandigheden hebben kunnen aanpassen. Vooral het contact met de blanken stelde bijzonder moeilijke problemen. De Navaho's zijn evenals de Apachen afstammelingen van immigranten die ongeveer 1000 jaar geleden uit het noorden afzakten. Hun taal verschilt trouwens grondig van die der overige Indianenstammen uit het zuidwesten; ze is daarentegen verwant met deze van de Athabasken, die in het Hoge Noorden

van Canada verblijven! Het heeft de USA heel wat moeite gekost, vooraleer deze geharde krijgers zich aan het wettelijke gezag onderwierpen. Omstreeks het midden van de vorige eeuw richtten de Amerikanen in Arizona Fort Defiance op om de Navaho's in bedwang te houden. In 1860 vielen 2000 krijgers, gewapend met boog en pijl, het fort aan. Het kanonnengebulder verplichtte hen echter de terugtocht te blazen. Zij maakten nochtans van de burgeroorlog tussen het Noorden en het Zuiden gebruik om opnieuw tegen de blanken in opstand te komen. Maar een expeditie van 700 Amerikaanse vrijwilligers onder leiding van de gekende pionier Kit Carson, bezegelde hun lot. In 1864 werden een tienduizendtal Navaho's met hun schapen in ballingschap geleid naar een concentratiekamp nabij Fort Sumner in Nieuw-Mexico: een tocht van 500 km die te voet moest worden afgelegd! Deze exodus werd voor vele Navaho's een dodenmars. Na vier jaar gevangenschap mochten zij naar hun verblijfplaatsen, het huidige reservaat, terugkeren. Alhoewel woestijnachtig is dit gebied één van de mooiste ter wereld. Het bevat de beroemde Monument Valley en de even vermaarde Canyon de Chelly. Aanvankelijk leden deze Indianen grote armoede, maar weldra groeiden hun kudden aan en kon-

Navaho zandtekening

den zij in hun levensonderhoud voorzien. De Navaho's zijn trouwens flink gebouwde mensen en de Navahomeisjes zijn bekend om hun uitzonderlijke schoonheid! Bezorgd om hun uiterlijk, tooien zij zich in lange, helgekleurde gewaden en smukken zij zich met zilveren en turkooizen juwelen op. Zoals het vaak bij primitieven die in betrekkelijke afzondering leven, het geval is, zijn de Navaho's ook altijd kerngezond geweest. Het contact met de blanken bracht hen echter de moderne ziekten, al komen kanker, suikerziekte en stoornissen van de bloedsomloop bij hen nog niet zoveel voor.

De Navaho's zijn eigenlijk halfnomaden, die zich vooral op schapenteelt toelagen, maar zich ook met een weinig landbouw bezighouden. In de zomer leven ze soms onder een afdak (ramada), om zich tegen de hete zon te beschutten; in de winter trekken zij zes- of achthoekige hutten (hogans) op met behulp van boomstammen en modder.

Het schijnt dat de Navaho's uitzonderlijk artistiek begaafd zijn. In elk geval heeft hun kunst zich

onafhankelijk van Europese en Aziatische invloeden ontwikkeld, zowel wat de inspiratie als het gebruikte materiaal betreft. Beroomd zijn hun zandtekeningen, die zij in open lucht, maar vooral in hun hutten maken. Deze artistieke scheppingen hebben nochtans een diepere ondergrond: de Navaho's geloven met deze tekeningen bepaalde kwalen te kunnen bestrijden. Hierbij gebruiken zij niet alleen zand van verschillende kleur, maar tevens fijngewreven bloemen, stuifmeel, houtskool enz. Sommige zandtapijten hebben een doorsnede van 6 tot 7 meter en vragen meer dan een dag werk voor een ploeg van 15 man! Toch worden deze werken tijdens de godsdienstige plechtigheden in tijd van enkele minuten vernietigd: dat wordt trouwens door het ritueel voorgeschreven. De bedreven Navaho's kunnen echter steeds dezelfde motieven tevoorschijn toveren, hoe ingewikkeld ze ook zijn! Men schat, dat ze niet minder dan 500 verschillende types van tekeningen bezitten, die altijd weer van geslacht tot geslacht worden overgeleverd. De Navaho's hebben ook moderne

Van de talrijke Indianenstammen in de USA zijn de Navaho's de beroemdste. Zij leven in een reusachtig reservaat, dat zij pas na veel krijgshaftige weerstand hebben aanvaard. Als schapentelers slaagden zij erin hun snel aangroeiende bevolking behoorlijk te voeden. Op artistiek gebied verwierven zij o.m. door hun rijkgemotiveerde zandtapijten en hun eigenhandig geweven dekens een zekere vermaardheid.

geschoolde schilders gevormd, zoals Harrison Begay, die volkse elementen in zijn doeken verwerkt. De Navahovrouwen weven daarenboven prachtige dekens, die uitmunten door een grote kleurenrijkdom.

